

Προσφυγικό κύμα και πριν εκατό χρόνια

Η κατάσταση τότε στον νομό Κιλκίς

Γράφει ο **Χρήστος Ίντος**

Aπό την κήρυξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου (Α' Π.Π.) το καλοκαίρι του 1914 μέχρι και τη λήξη του, το φθινόπωρο του 1918, μετακινήθηκαν εκατομμύρια ανθρώπων. Επίστρατοι, εκτοπισμένοι, πρόσφυγες πολέμου, καταδιωκόμενες μειονότητες. Οι μετακινήσεις ήταν ποικίλες και προς πολλές κατευθύνσεις. Ήταν γεμάτες ανθρώπινο πόνο, κακουχίες, στερήσεις, καταστροφές, θανάτους, όπως γίνεται σε τέτοιες δύσκολες περιόδους.

Το 1914, ήρθαν στον Ν. Κιλκίς πρόσφυγες από τον Καύκασο και τον Πόντο. Η ήττα των Τούρκων τον Ιανουάριο του 1915 από τους Ρώσους ήταν αιτία νέων διωγμών Ελλήνων, στους οποίους μάλιστα αποδόθηκαν και τα αίτια της τουρκικής ήττας. Οι διωγμοί συνεχίστηκαν και στα μετέπειτα χρόνια.

Η είσοδος της Τουρκίας στον πόλεμο, στο αντίθετο στρατόπεδο από εκείνο στο οποίο εντάχθηκε η Ελλάδα, έδωσε αφορμή για διώξεις στην Ανατολική Θράκη και στη Δυτική Μικρά Ασία. Η τακτική αυτή συνεχίστηκε ως το τέλος του πολέμου (1918), οπότε πολλοί επέστρεψαν στις εστίες τους.

Μουσουλμανικοί πληθυσμοί μετακινήθηκαν από τη Βαλκανική προς την Τουρκία. Τον Οκτώβριο του 1915, μετά την αυστρουγγρική και βουλγαρική επίθεση εναντίον της Σερβίας και την κατάρρευση της αντίστασής της, κύμα Σέρβων προσφύγων κατευθύνθηκε προς τα νότια της χώρας.

Ένα μέρος πορεύτηκε προς την Κέρκυρα ακολουθώντας τον καθημαγμένο στρατό του (Σερβικός Γολγοθάς) και άλλο προς τη Θεσσαλονίκη. Οι καταδιωκόμενοι εγκαταστάθηκαν σε στρατόπεδα της πόλης και της ευρύτερης περιοχής. Μέρος αυτών βρήκε καταφύγιο σε χωριά του Ν. Κιλκίς. Οι περισσότεροι μετά τον πόλεμο επέστρεψαν στην πατρίδα τους.

Το 1916 μετακινήσεις πληθυσμών είχαμε και από την Ανατολική Μακεδονία, όταν κατέλαβαν την περιοχή οι Βούλγαροι. Το κύμα των προσφύγων κατευθύνθηκε προς την Κεντρική Μακεδονία. Επέστεψε στα σπίτια του στο τέλος του 1918.

Στο εσωτερικό της Ελλάδας και ιδιαίτερα στη βόρεια μεθόριό της την περίοδο 1915-1918 οι κάτοικοι των οικισμών που βρέθηκαν στην εμπόλεμη ζώνη για λόγους ασφάλειας αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα χωριά τους. Μετακινήθηκαν σε πλησιέστερα κέντρα.

Η Ειδομένη βουλγαροκρατούμενη

Στο Νομό μας είχαμε μετακινήσεις κατοίκων των ορεινών όγκων Μπέλες, Κρουσίων και Πάικου. Οι κάτοικοι των χωριών Σκρα, Ειδομένης, Χαμηλού, Δογάνη και άλλων κατευθύνθηκαν προς τις κωμοπόλεις και τα χωριά του κάμπου. Άλλοι έστησαν προσωρινούς καταυλισμούς κοντά στα ελληνικά και συμμαχικά στρατόπεδα. Εκεί αισθάνονταν ασφαλείς, μπορούσαν να επιβλέπουν την περιουσία τους και να καλλιεργούν τα κτήματά τους.

Οι κάτοικοι του Πολυκάστρου και των βόρειων οικισμών μετακινήθηκαν νοτιότερα προς τον Λιμνότοπο, τον Άσπρο και το Αξιοχώρι. **Πολλοί κάτοικοι της Ειδομένης, η οποία βρέθηκε στον τομέα του βουλγαρικού στρατού, μεταφέρθηκαν όμηροι και πρόσφυγες στο εσωτερικό της Βουλγαρίας. Βίωσαν τον δικό τους Γολγοθά. Όσοι επιβίωσαν, μετά την κατάρρευση του Μετώπου το 1918, αξιώθηκαν να ξαναγυρίσουν.**

Στη Γουμένισσα, όταν οργανώθηκε το Μέτωπο στις βόρειες πλαγιές του Πάικου από τους Γάλλους και τις Μεραρχίες της Εθνικής Άμυνας, κατέφυγαν, ζήτησαν προστασία και εγκαταστάθηκαν οι Μουσουλμάνοι κάτοικοι των χωριών Φανού και Πλαγίων. Γυναϊκόπαιδα κατέκλυσαν την κεντρική πλατεία της κωμόπολης και στρατοπέδευσαν εκεί.

Σταδιακά φιλοξενήθηκαν σε σπίτια γνωστών τους χριστιανών με τους οποίους είχαν συμβιώσει στην περιοχή. Η Δυτική Θράκη με τη Συνθήκη του Νείγυ (1919) παραχωρήθηκε από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την προβλεπόμενη από την ίδια Συνθήκη αμοιβαία μετανάστευση πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας 50.000 Βούλγαροι έφυγαν από την Ελλάδα και από τη Βουλγαρία 30.000 Έλληνες.

Οι Έλληνες που είχαν μεταναστεύσει από τη Βουλγαρία προς την Ελλάδα πριν το 1919 ανέρχονταν σε 20.000. Την περίοδο, 1900-1920, είχαμε μεταναστεύσεις Ελλήνων από τα ιταλοκρατούμενα Δωδεκάνησα, τη Βόρειο Ήπειρο (1914), τη Ρωσία, λόγω της επανάστασης του 1917, την κατάληψη ρωσικών περιοχών από την Τουρκία, τη Ρουμανία (1919) και τη Μικρά Ασία.

Στο σύνολό του ο αριθμός τους προσέγγισε τις 800.000. Οι περισσότεροι εγκαταστάθηκαν στις πόλεις, Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη και άλλοι σε περιοχές της Μακεδονίας και των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου.

Κάποιοι, όπως προαναφέρθηκε, επέστρεψαν στις πατρίδες τους ιδιαίτερα στη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη με το τέλος του πολέμου (1918) και μετά την απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη τον Μάιο του 1919. Ο συνολικός αριθμός των οικογενειών που εγκαταστάθηκαν στην Μακεδονία την περίοδο 1913-1918 ανέρχονταν περίπου σε 147.258 άτομα που αντιστοιχούσαν σε 36.411 οικογένειες.

Οι αναγκαστικές και βίαιες μετακινήσεις ανθρώπων την περίοδο εκείνη ήταν συχνές και επίπονες. Στήθηκαν αυτοσχέδιοι καταυλισμοί σε χωράφια, δίπλα σε οικισμούς, σε δάση.

Το δράμα των ανθρώπων ήταν τεράστιο. Είχαν επιπτώσεις στην υγεία, την οικονομία, την εκπαίδευση και γενικότερα στην επιβίωση και λειτουργία των κοινωνιών.

Όπως τώρα με τους πρόσφυγες στον Νομό μας έτσι και τότε ήταν το πρόβλημα οξύ. Οι εκτοπισμένοι αναζητούνταν λύσεις. Δεν υπήρχε σχεδόν καμιά διεθνής ή κρατική μέριμνα.

Οι πονεμένοι ήταν αφημένοι στο έλεος του Θεού περιμένοντας να σιγήσουν τα όπλα. Για λίγο κράτησε η ηρεμία. Ακολούθησε η τραγωδία του 1922. Τούτος ο τόπος γνώρισε πολλά δράματα εκτοπισμένων ανθρώπων.

22 Νοεμβρίου 2016, maxitis.gr

<http://maxitis.gr/intos-xristos-prosfugiko-kuma-ekato-xronia-prin-nomos-kilkis/>